

Informačný list predmetu

Akademický rok 2024/2025

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FF UCM
Kód predmetu	KPSY/mdEvoPsy/22
Názov predmetu	Evolučná psychológia
Rozsah	2P
Počet kreditov	3
Vyučujúci	prof. Dr. Ognen Spasovski, PhD. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %):

A (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Priebežné hodnotenie

a) Príprava seminárnej práce odovzdanej pred skúškou

Záverečné hodnotenie

b) Test 50% a seminárna práca 50%.

Výsledky vzdelávania

Výsledky vzdelávania:

1. vedomosti: študenti získajú znalosti o prirodzene vyvinutých mechanizmoch ovplyvňujúcich ľudské správanie.
2. zručnosti: identifikovať evolučne založené mechanizmy v ľudskom správaní a aplikovať znalosti pri riešení psychologických problémov a konfliktov.
3. profesionálne kompetencie: identifikovať, skúmať a riešiť problémy psychologickej povahy s použitím argumentov založených na evolučných vedách;
4. prenosné kompetencie: naučiť sa učiť sa o dôležitých pojmoch, kriticky a kreatívne myslieť pri identifikácii psychologických problémov a úspešne komunikovať argumenty založené na dôkazoch.

Stručná osnova predmetu

Stručná osnova predmetu:

1. genetický výber: fyzikálne pravidlá prírody a gény; tendencia k stabilite a replikácii; gény ako replikátory.
2. prirodzený výber: proces prirodzeného výberu a úlohy jeho troch prvkov - replikácie, variácie a diferenciálne prežívanie.
3. adaptácie: adaptácie ako nástroje na riešenie problémov; návrh úprav odrážajúcich ich funkciu; rozlišovanie adaptácií a vedľajších produktov adaptácie a hluku.
4. inkluzívna spôsobilosť: význam geneticky príbuzného altruizmu voči nepriamemu príbuzenstvu; hamiltonovo pravidlo o pravdepodobnosti starostlivého správania na základe genetického vzťahu darcu a príjemcu.
5. pohlavia ako forma reprodukcie. anizogamia a dôsledky existencie pohlaví.

6. sexuálny výber ako proces selekcie uprednostňujúci vlastnosti, ktoré určitým jednotlivcom poskytujú výhodu nad ostatnými pri získavaní partnerov.
7. intra-sexuálny a inter-sexuálny výber: vnútro-sexuálny vo všeobecnosti týkajúci sa intra-sexuálnej konkurencie a inter-sexuálny výber všeobecne týkajúci sa preferencií a volieb partnera.
8. rozdiely v investovaní rodičov a dôsledky na správanie organizmov; detekcia dobrých génov a úprimná teória signalizácie.
9. preferencie ľudského partnera: preferencie párenia ako adaptácie; rozdiely v preferenciách párenia a dôsledky preferencií párenia na správanie mužov a žien.
10. modularita mozgu a adaptívna verzus racionálna logika; podvádzanie a odhaľovanie podvodníkov; ilúzia kontroly a strategicky nesprávny optimizmus.
11. darwinistická medicína o dôvodoch fyzickej zraniteľnosti: nesúlad v novom prostredí; konkurencia rýchlo sa vyvíjajúcim organizmom; vlastnosti v dôsledku kompromisu; obmedzenia prirodzeného výberu.
12. evolučné vysvetlenie duševných porúch: úloha prirodzene vyvinutých mechanizmov pri depresii, úzkosti, fóbiách a psychopatii.

Sylabus predmetu

Stručná osnova predmetu:

1. genetický výber: fyzikálne pravidlá prírody a gény; tendencia k stabilite a replikácii; gény ako replikátory.
2. prirodzený výber: proces prirodzeného výberu a úlohy jeho troch prvkov - replikácie, variácie a diferenciálne prežívanie.
3. adaptácie: adaptácie ako nástroje na riešenie problémov; návrh úprav odrážajúcich ich funkciu; rozlišovanie adaptácií a vedľajších produktov adaptácie a hluku.
4. inkluzívna spôsobilosť: význam geneticky príbuzného altruizmu voči nepriamemu príbuzenstvu; hamiltonovo pravidlo o pravdepodobnosti starostlivého správania na základe genetického vzťahu darcu a príjemcu.
5. pohlavia ako forma reprodukcie. anizogamia a dôsledky existencie pohlaví.
6. sexuálny výber ako proces selekcie uprednostňujúci vlastnosti, ktoré určitým jednotlivcom poskytujú výhodu nad ostatnými pri získavaní partnerov.
7. intra-sexuálny a inter-sexuálny výber: vnútro-sexuálny vo všeobecnosti týkajúci sa intra-sexuálnej konkurencie a inter-sexuálny výber všeobecne týkajúci sa preferencií a volieb partnera.
8. rozdiely v investovaní rodičov a dôsledky na správanie organizmov; detekcia dobrých génov a úprimná teória signalizácie.
9. preferencie ľudského partnera: preferencie párenia ako adaptácie; rozdiely v preferenciách párenia a dôsledky preferencií párenia na správanie mužov a žien.
10. modularita mozgu a adaptívna verzus racionálna logika; podvádzanie a odhaľovanie podvodníkov; ilúzia kontroly a strategicky nesprávny optimizmus.
11. darwinistická medicína o dôvodoch fyzickej zraniteľnosti: nesúlad v novom prostredí; konkurencia rýchlo sa vyvíjajúcim organizmom; vlastnosti v dôsledku kompromisu; obmedzenia prirodzeného výberu.
12. evolučné vysvetlenie duševných porúch: úloha prirodzene vyvinutých mechanizmov pri depresii, úzkosti, fóbiách a psychopatii.

Odporúčaná literatúra

Odporúčaná literatúra:

- BARRET, L. a kol. 2007. Evoluční psychologie člověka. Praha: PORTÁL, 512 s. ISBN: 8071789690.
- BUSS, D. M. 1995. Evolutionary psychology: A new paradigm for psychological science. TAYLOR AND FRANCIS, 518 S., ISBN: 9781138088610.
- CARTWRIGHT, J. 2017. Evolution and Human Behavior: Darwinian perspectives on human nature (3rd ed.), PALGRAVE. ISBN: 978-1137348005.
- DAWKINS, R. 2006. The selfish gene. 30th anniversary ed. Oxford: OXFORD UNIVERSITY PRESS. ISBN: 978-0199291151.

DAWKINS, R. 2016. Extended Phenotype: The Long Reach of the Gene. Oxford: Oxford University Press. ISBN: 9780192506238.

DUNBAR, R. 2009. Příbeh rodu Homo. Praha: ACADEMIA, 224 s., ISBN: 978-80-200-1715-4.

EVANS, D., ZARATE, O. 2002. Evoluční psychologie. Praha: PORTÁL, 176 s., ISBN: 807178611x.

RAMACHANDRAN, V. S. 2013. Mozek a jeho tajemství. Praha: DYBBUK, 416 s., ISBN: 9788074380808.

RIDLEY, M.. 2017. Červená královna. Praha: PORTÁL, 304 s., ISBN: 9788073638283.

WRIGHT, R. 2011. Morální zvíře. Praha : NLN, 455 s., ISBN: 9788074220753.

+ studijné materiály z MS Teams a Moodle UCM

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu: slovenský, anglický

Poznámky

Poznámky: - časová záťaž študenta: 90 hodín, z toho:

Kombinované štúdium (P): 26 hodín

samoštúdium: 64 hodín

iné: -